

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 297/04-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. decembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Ľudmily Steblovej, bytom Ž., zastúpenej advokátkou JUDr. J. F., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 842/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ľudmily Steblovej na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 842/99 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 842/99 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ľudmile Steblovej **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia Ľudmily Steblovej na účet advokátky JUDr. J. F., Advokátska kancelária, Ž., vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Ľudmily Steblovej vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. septembra 2004 doručená sťažnosť Ľudmily Steblovej, bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. J. F., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 842/99 navrhovateľky Ľudmily Steblovej proti Ing. P. P. o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že je účastníčkou konania, ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 842/99 o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Návrh na začatie konania bol podaný okresnému súdu 19. marca 1999 proti bývalému manželovi sťažovateľky Ing. P. P. Bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov zaniklo rozvodom manželstva dňom 22. marca 1996 na základe rozsudku okresného súdu č. k. 6 C 950/95-28 z 19. februára 1996, ktorý nadobudol právoplatnosť 22. marca 1996. Spis bol vedený pod sp. zn. Nc 237/99, neskôr pod sp. zn. 14 C 842/99. Navrhovateľka bola vyzvaná na upresnenie petitu, čo urobila 20. júla 1999.

Porušenie jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľka v tom, že konanie začaté v roku 1999 do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, čo u nej vyvoláva stav právnej neistoty a uvedená situácia má za následok aj to, že sťažovateľka nemôže disponovať s vecami patriacimi do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Sťažovateľka považuje za primerané, aby jej v tejto veci bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150 000 Sk. Domnieva sa, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až dosiaľ, je neprimerane dlhá. Počas tejto doby žije sťažovateľka v stave právnej neistoty.

Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo Ludmily Steblovej... na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prieťahov upravené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na súdnu ochranu upravené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Okresným súdom v Žiline č. k. 14 C 842/99 bolo porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu v Žiline, aby vo veci vedenej na Okresnom súde v Žiline pod č. k. 14 C 842/99 konal.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť Ludmile Steblovej... primerané finančné zadosťučinenie v sume Sk 150.000,- do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť Ludmile Steblovej... trovy konania vrátane trov právneho zastúpenia celkom v sume Sk 9.340,- Sk (...) do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu podaním z 19. novembra 2004. V tomto podaní uvádza, že z predmetného súdneho spisu je zrejmé, že bez ohľadu na kvalitu podaní navrhovateľky okresný súd vo veci nekonal. Nový sudca prejedná vec efektívne po vrátení spisu z ústavného súdu.

Predseda okresného súdu uviedol v podaní z 19. novembra 2004 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní z 29. novembra 2004 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 297/04-9 zo 7. októbra 2004 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov nemožno považovať za konanie zložité.

Pri kritériu „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobovaniu prieráhov zo strany sťažovateľky.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup“ okresného súdu, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdeniami sťažovateľov, resp. ich právneho zástupcu, ale aj celkovým priebehom predmetného konania.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 842/99 ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 19. marca 1999 došiel okresnému súdu návrh na začatie konania (zaevidovaný pod sp. zn. Nc 237/99).

Dňa 22. marca 1999 bola navrhovateľka vyzvaná na zapltenie súdneho poplatku a úpravu petitu návrhu na začatie konania.

Dňa 8. apríla 1999 navrhovateľka zaplatila súdny poplatok.

Dňa 24. mája 1999 okresný súd opätovne vyzval navrhovateľku na úpravu petitu.

Dňa 20. júla 1999 navrhovateľka upresnila petit návrhu na začatie konania.

Dňa 21. júla 1999 bol spis prevedený do registra C pod sp. zn. 14 C 842/99.

Dňa 3. augusta 1999 bol rovnopis návrhu na začatie konania zaslaný odporcovi na vyjadrenie.

Ústavný súd teda zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieráhov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu, že obdobie od 3. augusta 1999 (rovnopis návrhu zaslaný odporcovi na vyjadrenie) do 8. septembra 2004 (podaná sťažnosť ústavnému súdu) hodnotí ako prieráhy v konaní v trvaní 49 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 842/99, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie vo výške 150 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 842/99 a prikázal okresnému súdu, ktorý jej právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovŕšením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 40 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Právna zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie veci a prípravu zastúpenia, vypracovanie a podanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnila

odmenu vo výške 4 534 Sk a režijný paušál vo výške 136 Sk, čo spolu predstavuje sumu 9 340 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľky vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka bola sčasti vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'účením (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľky odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady a vypracovanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby po zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. vo výške 9 340 Sk (odmena za jeden

úkon je 4 534 Sk plus režijný paušál 136 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyni sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2004